

Novčano tržište – temelj financijskog tržišta

PIŠE: *Orhideja Gjenero*

FOTO: *iz korporativnog fundusa*

Financijsko se tržište može najopćenitije definirati kao mjesto na kojem se susreću ponuda i potražnja financijskih sredstava.

S obzirom na vrijeme trajanja tražbine iz vrijednosnih papira dijeli se na novčano tržište i tržište kapitala.

Na novčanom tržištu se trguje instrumentima koji nose kamatni prinos i koji dospijevaju u roku kraćem od godinu dana. O razvijenosti i likvidnosti novčanog tržišta direktno ovisi razvijenost cjelokupnog financijskog tržišta. Također, budući da je devizno tržište dio novčanog tržišta, novčano tržište u velikoj mjeri uvjetuje stupanj integracije nacionalnog financijskog tržišta u globalno financijsko tržište.

Efikasno i razvijeno novčano tržište osigurava likvidnost za financijsko tržište te gospodarstvo u cjelini, predstavlja transmisijski mehanizam putem kojeg središnje banke tržištu i gospodarstvu objavljuju kamatnu stopu, regulirajući pri tom količinu

Jeste li znali?

Razvoj hrvatskog novčanog tržišta počeo je 1999. godine uvođenjem Hrvatskog sustava velikih plaćanja (HSVP) koji je omogućio namiru u realnom vremenu, odnosno bitno veći promet i broj transakcija te bolju kontrolu unutardnevne likvidnosti, uvođenjem nacionalnog klirinškog sustava 2001. godine kojim je platni promet (ZAP) prešao na banke i time omogućio cjelokupnu kontrolu ukupne likvidnosti i efikasnije korištenje novčanih viškova te konačno izmjenom Deviznog zakona kojim je omogućena pravnim osobama kupnja deviza radi polaganja na račun.

novca u opticaju i kreditnu aktivnost depozitno-kreditnih institucija. Razvijeno novčano tržište je nužan preduvjet za utvrđivanje cijena ostalih proizvoda na financijskom tržištu, posebno izvedenica i strukturiranih

proizvoda čije cijene nije moguće formirati bez postojanja pouzdane kamatne stope. Podizanjem i spuštanjem kamatnih stopa sukladno inflacijskim očekivanjima te gospodarskom ciklusu u kojem se ekonomija nalazi, regulira se i cijena i potražnja za novcem. Sudionici novčanog tržišta su središnje banke, ministarstva financija, komercijalne banke i ostale financijske institucije te korporativni sektor.

Za razliku od novčanog tržišta, tržište kapitala sadrži dugoročnije i rizičnije vrijednosnice. Dijeli se na tržište s dugoročnim zaduživanjem (long-term debt market), tržište udjelima ili imovinom (equity market) te derivativno tržište. Od posebnog je značenja za tvrtku jer s jedne strane predstavlja mjesto pribavljanja kapitala potrebnog za financiranje poslovanja i ekspanzije, a s druge strane, predstavlja mjesto tržišnog vrednovanja tvrtke.

Poznata je tvrdnja da je novčano tržište izvorište tržišta kapitala, njegova nenaglašena strana i potpora. Ova spona posebno dolazi do izražaja u vremenima kada je tržište kapitala u uzlaznoj fazi. Povoljna ponuda novca poseban je oslonac razigravanju tržišta kapitala u kojemu je izbor instrumenata kapitala sve raznovrsniji.

Sudionici domaćeg novčanog tržišta:

Hrvatska narodna banka - operacije na otvorenom tržištu, politika obvezne rezerve, izdavanje blagajničkih zapisa i upravljanje platnim sustavom;

Ministarstvo financija - izdavanje trezorskih zapisa, kupoprodaja deviza, vođenja registra trezorskih zapisa;

Središnja depozitarna agencija - vođenje registra vrijednosnih papira;

Burze - nosioci trgovanja određenih vrijednosnih papira (npr. komercijalni zapisi);

Banke - nosioci platnog prometa i market makeri;

Ostali sudionici - korporativni sektor, osiguravajuća društva, investicijski i mirovinski fondovi.